

Projectplan handreiking op juiste wijze frisse lucht toevoeren, ventileren kan je leren

De doelstelling van dit project is te komen tot een gedragen handreiking voor gebouweigenaren, -beheerders en eindgebruikers hoe de aanwezige ventilatievoorzieningen op juiste wijze worden ingezet en daarvoor een handelingsperspectief bieden.

Een klankbordgroep met deskundigen, wetenschappers en stakeholders zal bij het project betrokken zijn om inhoudelijke input te leveren, te reflecteren op documenten en ideeën en voorstellen te doen voor de wijze waarop de communicatie gaat plaatsvinden.

Uitgangspunt bij het opstellen van de handreiking hierbij is dat ventilatie belangrijk is en bijdraagt aan het reduceren van de kans op respiratoire besmettingen in binnenruimtes binnen de kaders van de richtlijn voor minimale ventilatie zoals opgesteld door het RIVM.

Aanleiding

Goede ventilatie is belangrijk. Het zorgt voor een goed binnenklimaat en draagt mogelijk bij aan het reduceren van de kans op overdracht van respiratoire infecties zoals veroorzaakt door COVID-19. In het bouwbesluit zijn eisen voor ventilatie van verschillende ruimtes opgenomen, maar eisen alleen zijn onvoldoende. Belangrijker is hoe er goed wordt omgegaan met ventilatievoorzieningen in ruimtes. Worden de aanwezige voorzieningen goed gebruikt en benut, heeft adequaat onderhoud plaatsgevonden en zijn de voorzieningen goed ingeregeld en ingesteld? Alleen dan heeft ventilatie ook het gewenste effect namelijk het toevoeren van de benodigde hoeveelheid verse buitenlucht, het afvoeren van verontreinigingen en het creëren van een aangenaam comfort.

Een praktische handreiking is gewenst, waarin helder wordt aangegeven wat goed omgaan met aanwezige voorzieningen om op juiste wijze te ventileren is. De handreiking is bedoeld voor eigenaren, beheerders en eindgebruikers van binnenruimten waar publiek komt. Het streven is om hierbij zo veel mogelijk typen ruimten te betrekken zoals kantoren, winkels, horecagelegenheden, woningen en andere bijeenkomst functies over goede ventilatie. Deze moet zorgen voor handelingsperspectief en een pragmatische aanpak die voldoende ventilatie bevordert en binnenluchtkwaliteit maximaliseert met de aanwezige voorzieningen onder de huidige eisen. De handreiking volgt bekende tactieken voor gedragsinterventies (o.a. beschreven in "CASI – Communicatie Activatie Strategie Instrument van de Rijksoverheid) zoals eenvoud, bijvoorbeeld door gebruik van animatie en relevantie door herkenbare situaties te benoemen. Of dit voldoende aansluit bij de klantwensen en doelgroep zal worden besproken in de klankbordgroep en indien nodig bijgesteld.

In de handreiking moet ook aandacht besteed worden aan het juist inzetten van eventueel beschikbare en aanwezige CO₂ sensoren.

De opdracht aan TNO is om deze praktische handreiking op te stellen die tips en adviezen geeft aan eigenaren, beheerders en gebruikers van publieke ruimten om goed om te gaan met de ventilatie voorzieningen. Deze handreiking moet eenvoudig en helder van opzet zijn en aansporen om te handelen. Deze handelingen moeten ervoor zorgen dat de aanwezige ventilatievoorzieningen zo goed mogelijk worden gebruikt.

Bij de opzet van de handreiking worden relevante deskundigen, waaronder prominente wetenschappers, betrokken via een klankbordgroep. Het betreft zowel ventilatie- en binnenmilieuperts als epidemiologen en virologen. Om zorg te dragen dat de wijze van communicatie optimaal aansluit bij de doelgroep worden de gedragsunit van het RIVM en het Gedragsteam DG Samenleving en Covid-19 van de Directie Strategie en Kennis van het Ministerie van Justitie en Veiligheid bij dit project betrokken en vindt afstemming plaats met het Nationaal Kernteam Crisiscommunicatie. Uiterlijk 30 september moet de handreiking gereed zijn.

Aanpak, Proces beschrijving

Door TNO zal in afstemming met BZK en VWS een klankbordgroep worden geformeerd die de voorstellen van TNO becommentarieert en hun kennis en expertise in kan brengen in het proces. Het maximaal aantal deelnemers inclusief voorzitter van de klankbordgroep bedraagt 10. Daarnaast kunnen er nog een aantal agendaleden aan worden toegevoegd om de aansluiting te borgen en het draagvlak zo groot mogelijk te maken. Het doel is om een handreiking te ontwikkelen die eigenaren, beheerders en eindgebruikers de aanwezige ventilatievoorzieningen zo goed mogelijk laat gebruiken. Hierbij worden de reeds ontwikkelde richtlijnen, quickscans en handreikingen waar mogelijk gebruikt als inspiratiebron, zie informatiebronnen. Ook zal gebruik worden gemaakt van de ervaringen opgedaan in de praktijktests van het FieldLab Evenementen en FieldLab Cafés, deze gegevens zullen door de overheid (Ministerie van BZK en of VWS) worden verstrekt. Het doel van het project is niet om vast te stellen wat de bijdrage van ventilatie aan aerogene besmettingen is of wat de minimale ventilatiehoeveelheid zou moeten zijn.

Het gehele proces zal door TNO goed worden gedocumenteerd en er zal worden vastgelegd welke literatuur is geraadpleegd en gebruikt bij het tot stand komen van de handreiking zodat dit als achtergrond document kan dienen.

De klankbordgroep zal wekelijks of twee wekelijks, afhankelijk van de voortgang, een digitale bijeenkomst/workshop hebben waarin de voortgang wordt besproken en documenten inhoudelijk worden besproken. Hiervoor zullen de deelnemers aan deze klankbordgroep een vergoeding van maximaal 2.000 Euro per organisatie van TNO ontvangen. De klankbordgroep zal worden voorgezeten door een specifiek daarvoor toegewezen voorzitter. Van de bijeenkomsten worden notulen gemaakt zodat later duidelijk is waarom bepaalde keuzes zijn gemaakt. Ook de partij die de handreiking uiteindelijk grafisch vorm geeft zal bij deze bijeenkomsten aanwezig zijn. Het eindproduct wordt wat betreft de opmaak afgestemd met het Nationaal Kernteam Crisiscommunicatie (NKC) en zal worden aangesloten op de Rijks huisstijl.

Vooralsnog wordt uitgegaan van een als-dan-anders benadering waarbij aan de hand van concrete vragen en kenmerken van de voorzieningen wordt aangegeven hoe met de ventilatievoorzieningen moet worden omgegaan om deze zo goed mogelijk te gebruiken. Aan de hand van een set eenvoudige vragen wordt de eigenaar/beheerder/gebruiker in staat gesteld om op hoofdlijnen vast te stellen welke ventilatie voorzieningen (ventilatiesysteem type) aanwezig zijn, voor hoeveel mensen in de ruimte de voorzieningen geschikt zijn, of er recent onderhoud is gepleegd, of de inregeling door de gebruiker is aangepast en vervolgens worden handvatten gegeven hoe de aanwezige voorzieningen zo goed mogelijk kunnen worden gebruikt. Hierbij zal ook worden gedifferentieerd naar het al dan niet aanwezig zijn van CO₂-sensoren. Mogelijk wordt de handreiking per doelgroep (eigenaar, beheerder en eindgebruiker) specifiek gemaakt zodat de boodschap bij een zo groot mogelijk deel van deze doelgroepen tot handelingsperspectief leidt.

TNO heeft state-of-the-art kennis om gebruikers, beheerders en eigenaren, zowel technologisch als gedragsmatig, houvast te bieden om onder verschillende omstandigheden een optimale luchtkwaliteit en comfort te bereiken gebruikmakend van de aanwezige ventilatievoorzieningen. De vorm waarin deze houvast/handreiking geboden wordt is echter ook van essentieel belang. Hiertoe wordt met ervaren communicatie-experts samengewerkt om deze vorm te bepalen en te realiseren.

Klankbordgroep

De klankbordgroep zal zoals het er nu naar uit ziet bestaan uit één afgevaardigde van:

1. TUD, ook namens de pleitbezorgers van een Taskforce Ventilatie van 20 juli 2021
2. TU/e
3. UVA
4. Stichting Expertisecentrum Regelgeving Bouw
5. TVVL
6. Techniek Nederland
7. RIVM inclusief de gedragsunit
8. Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)
9. Nationaal Kernteam Crisiscommunicatie (NKC)
10. Gedragsteam DG Samenleving en Covid-19 van de Directie Strategie en Kennis van het Ministerie van Justitie en Veiligheid

Gelet op de korte doorlooptijd van dit project zullen de momenten worden ingepland zonder nadere afstemming met partijen. Om partijen die niet bij de bespreking aanwezig kunnen zijn wel de gelegenheid te geven te reageren zal er ook een mogelijkheid worden gecreëerd om schriftelijk op documenten en voorstellen te reageren, deze reactie moet dan binnen 2 werkdagen na een meeting gegeven te worden.

Het eindresultaat

Het resultaat van het project betreft de volgende drie onderdelen:

- een visuele handreiking (bijv. animatie of infographic) hoe om te gaan met de aanwezige ventilatievoorzieningen voor eigenaar/beheerders en eindgebruikers met B1 niveau als uitgangspunt,
- een eenvoudig en duidelijk 'als-dan-anders' schema hoe om te gaan met de ventilatievoorzieningen met B1 niveau als uitgangspunt,
- een achtergronddocument over de totstandkoming van de handreiking ventilatie gebouwen.

Planning

Onderstaande planning is onderhevig aan voldoende ($\geq 70\%$) participatie, of tijdige reactie op behandelde stukken in de klankbordgroep bijeenkomsten en consensus van aangesloten partijen.

26-8-2021 tot 30 september 2021

Week 1 (34)	25/08 tm 27/08	analyse bestaande richtlijnen en handreikingen
Week 2 (35)	30/08 tm 03/09	analyse bestaande richtlijnen en handreikingen, Klankbordgroep oprichten en gereed
Week 3 (36)	06/09 tm 10/09	concept handreiking Bijeenkomst klankbordgroep
Week 4 (37)	13/09 tm 17/09	Verwerking reactie expert klankbord
Week 5 (38)	20/09 tm 24/09	Concept handreiking / implementatie rijkshuisstijl Bijeenkomst klankbordgroep
Week 6 (39)	27/09 tm 30/09	Procesrapportage en visuele handreiking

Informatie bronnen (niet limitatief):

Analyse ventilatie in scholen:

<https://www.lesopafstand.nl/app/uploads/Handreiking-optimaal-ventileren-op-scholen.pdf>

Analyse ventilatie in België:

<https://werk.belgie.be/nl/nieuws/aanbevelingen-voor-de-praktische-implementatie-en-bewaking-van-ventilatie-en>

Analyse huidige richtlijnen en handreikingen binnenmilieu:

<https://www.rivm.nl/coronavirus-covid-19/ventilatie>

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-covid-19/ondernemen-en-werken-in-coronatiid/ventilatie-in-gebouwen>

https://rijksoverheid.bouwbesluit.com/Inhoud/docs/wet/bb2012_nvt/artikelsgewijs/hfd3/afd3-6

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-covid-19/documenten/publicaties/2020/07/23/veel-gebruikte-ventilatiesystemen-in-gebouwen>

<https://www.rivm.nl/hygienerichtlijnen/verpleeghuizen>

<https://lci.rivm.nl/ventilatie-en-covid-19>